

به نام خدا

ارزیابی عملکرد قانون برنامه چهارم (در حوزه اقتصاد کلان)

فهرست مطالب

۱.....	چکیده.....
۲.....	بررسی مواد مرتبط با حوزه اقتصاد کلان.....
۲.....	ماده (۵).....
۶.....	ماده (۲۷).....
۷.....	ماده (۳۷).....
۹.....	ماده (۳۸).....
۱۱.....	ماده (۳۹).....
۱۶.....	بخشی از ماده (۴۱).....
۱۷.....	ماده (۴۳).....
۱۹.....	ماده (۵۶).....
۲۲.....	ماده (۱۰۱).....

ارزیابی عملکرد قانون برنامه چهارم (در حوزه اقتصاد کلان)

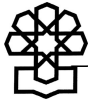
چکیده

«بررسی عملکرد» عبارت است از حصول اطمینان نسبت به مطابقت نتایج عملیات انجام شده (یعنی آنچه که عملاً اتفاق افتاده است) با اهداف و عملیات پیش‌بینی شده (یعنی آنچه که باید اتفاق می‌افتاد).

آنچه که «باید اتفاق بیفتد» احکام و تکالیفی است که براساس قوانین مصوب (در اینجا قانون برنامه چهارم منظور می‌باشد) تعیین و تصریح گردیده است که اگر امور به صورت عادی پیشرفت کند، عملیات و تکالیف پیش‌بینی شده، باید اتفاق بیفتد. اما ممکن است علل و عوامل گوناگونی سبب یک نوع عدم توازن و انحرافی در برنامه شود که قبلاً پیش‌بینی نشده است در این صورت انحراف بین «عملاً» و «باید»، همان مقوله‌ای است که در راه اجرای برنامه، مشکلاتی را فراهم ساخته و موجب عدم تحقق اهداف می‌گردد.

«بررسی عملکرد» در حقیقت تعیین شکاف آنچه که باید «انجام می‌شد» و آنچه که عملاً انجام شده است می‌باشد.

در این گزارش عملکرد برخی از مواد قانونی برنامه چهارم در حوزه اقتصاد کلان مورد بررسی قرار گرفته است.

بررسی مواد مرتبط با حوزه اقتصاد کلان

ماده (۵)

به‌منظور تحقق اهداف و شاخص‌های کمی مربوط به ارتقای بهره‌وری کل عوامل تولید مندرج در جدول ۲-۲ (بخش هفتم این قانون):

الف) تمام دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی مکلفند در تدوین اسناد ملی، بخشی، استانی و ویژه سهم ارتقای بهره‌وری کل عوامل تولید در رشد تولید مربوطه را تعیین کرده و الزامات و راهکارهای لازم برای تحقق آن‌ها را برای تحول کشور از یک اقتصاد نهادمحور به یک اقتصاد بهره‌ور محور با توجه به محورهای زیر مشخص نمایند به‌طوری که سهم بهره‌وری کل عوامل در رشد تولید ناخالص داخلی حداقل به سی‌ویک و سه‌دهم درصد (۳۱/۳٪) برسد:

۱. هدف‌گذاری‌های هر بخش و زیربخش با شاخص‌های ستانده به نهاده مشخص گردد به‌طوری که متوسط رشد سالانه بهره‌وری نیروی کار، سرمایه و کل عوامل تولید به مقادیر حداقل ۳/۵، ۱ و ۲/۵ درصد برسد.

۲. سهم رشد بهره‌وری کل عوامل و اهداف بهره‌وری نیروی کار، سرمایه بخش‌ها و زیربخش‌های کشور براساس همکاری دستگاه‌های اجرایی کشور و انجمن‌های علمی و صنفی مربوطه و توافق سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تعیین می‌گردد.

ب) سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مکلف است نسبت به بررسی عملکرد دستگاه‌های اجرایی در زمینه شاخص‌های بهره‌وری و رتبه‌بندی دستگاه‌های اجرایی

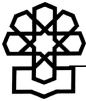
اقدام نموده و تخصیص منابع مالی برنامه چهارم توسعه و بودجه‌های سنواتی را با توجه به برآوردهای مربوط به ارتقای بهره‌وری کل عوامل تولید و همچنین میزان تحقق آن‌ها به عمل آورده و نظام نظارتی فعالیت‌ها، عملیات و عملکرد مدیران و مسئولین را براساس بهره‌وری متمرکز نماید.

ج) به منظور تشویق واحدهای صنعتی، کشاورزی، خدماتی دولتی و غیردولتی و در راستای ارتقای بهره‌وری با رویکرد ارتقای کیفیت تولیدات و خدمات و تحقق راهبردهای بهره‌وری در برنامه، به دولت اجازه داده می‌شود جایزه ملی بهره‌وری را با استفاده از الگوهای تعالی سازمانی طراحی و توسط سازمان ملی بهره‌وری ایران طی سال‌های برنامه چهارم به واحدهای بهره‌ور در سطوح مختلف اهدا نماید.

د) آیین‌نامه اجرایی این ماده متضمن چگونگی تدوین شاخص‌های مؤثر در سنجش بهره‌وری در دستگاه‌های اجرایی، به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

عملکرد ماده (۵) قانون برنامه چهارم توسعه

براساس ماده (۵) قانون برنامه چهارم توسعه، سهم بهره‌وری کل عوامل تولید در رشد تولید ناخالص داخلی باید حداقل به ۳۱/۳ درصد برسد و متوسط رشد سالانه بهره‌وری نیروی کار (۲/۵ درصد)، بهره‌وری سرمایه (۱ درصد) و بهره‌وری کل عوامل تولید (۲/۵ درصد) تحقق یابد. به عبارت دیگر ۲/۵ درصد از رشد اقتصادی باید از طریق بهبود بهره‌وری کل عوامل تولید محقق شود تا دسترسی به هدف رشد اقتصادی متوسط سالانه ۸ درصد امکان‌پذیر باشد، نسبت ۲/۵

درصد بهره‌وری کل عوامل تولید به ۸ درصد رشد متوسط سالانه، حدود ۳۱/۳ درصد است. اما در سال ۱۳۸۴، اثر بهره‌وری در رشد اقتصادی چیزی حدود ۰/۱۴ درصد^۱ و در سال ۱۳۸۵ صرفاً بالغ بر ۰/۷۴ درصد بوده است. به عبارت بهتر در سال ۱۳۸۴ از ۲/۵ درصد سهم بهره‌وری مورد پیش‌بینی برنامه چهارم، صرفاً ۰/۱۴ درصد (۹۴/۴ درصد عدم تحقق) و از ۲/۵ درصد سهم بهره‌وری مورد پیش‌بینی برنامه چهارم در سال ۱۳۸۵، فقط ۰/۷۴ درصد (با ۷۰/۴ درصد عدم تحقق) روبه‌رو بوده‌ایم.

بررسی‌های کارشناسی در مرکز پژوهش‌ها مؤید این است که پیش‌بینی سهم بهره‌وری کل عوامل تولید در رشد تولید ناخالص داخلی حداقل به میزان ۳۱/۳ درصد بسیار خوشبینانه بوده و بدون توجه به فضای حاکم بر کسب‌وکار در ایران، چنین سهمی طراحی شده است. به عبارت بهتر تحقق رشد ۸ درصدی اقتصادی تا حد زیادی منوط به بهبود فضای کسب‌وکار در ایران است.

بهبود فضای کسب‌وکار از طریق ابزارهای اقتصادی گوناگونی از جمله وجود شرایط حقیقی رقابت‌پذیری تحقق می‌یابد و بهبود فضای کسب‌وکار بر بهره‌وری و رشد اقتصادی تأثیرگذار خواهد بود. زیرا همبستگی درآمد سرانه و بهبود فضای کسب‌وکار، یک امر لاینفک و انکارناپذیر است.

مهم‌ترین موانع افزایش بهره‌وری (که در عین حال به عنوان موانع تولید نیز نمود پیدا می‌کند) عبارتند از:

- نبود ارتباط بین توسعه نظام آموزشی و نیازهای بازار کار،
- عدم انطباق رشته‌های آموزشی با مهارت‌های حرفه‌ای و شغلی،
- وجود نیروی کار مازاد در اکثر فعالیت‌های دولتی و خصوصی،
- نازل بودن انگیزه نیروی کار برای کار بیشتر و مولدتر،
- نبود نوآوری، خلاقیت و کارآفرینی به میزان حقیقی آن،
- پایین بودن دانش تخصصی مدیران به لحاظ عدم شایستگی در انتصاب‌ها،
- عدم تخصیص بهینه منابع و عدم تسلط مدیران به دانش تخصیص بهینه منابع،

۱. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، خلاصه گزارش نظارت و ارزیابی پیشرفت سال اول برنامه چهارم، ۱۳۸۶.

- نازل بودن فضای رقابتی بین بنگاه‌ها،

- ناکارآمدی سازوکار نظام قیمت‌ها،

- فرسودگی تأسیسات و ابزارها و ماشین‌آلات،

- ناکارآمد بودن قوانین و مقررات ناظر بر بازار کار،

- حجم عظیم یارانه‌ها و اختلال در نظام حقیقی قیمت‌ها،

- نازل بودن سطح دانش فنی،

- عدم ورود کشور به فاز جدید توسعه موسوم به اقتصاد دانایی،

- کند بودن فضای خصوصی‌سازی،

- وجود بازارهای وسیع انحصاری،

- مطول بودن زمان انجام طرح‌های عمرانی و تعداد کثیر طرح‌های موقوف، نیمه‌تمام و رها شده،

- و... از مهم‌ترین علل و عوامل موانع بهره‌وری در ایران تلقی می‌شوند.

جدول زیر پیش‌بینی و برنامه و میزان عملکرد بهره‌وری عوامل تولید، بهره‌وری سرمایه و بهره‌وری نیروی کار را به تفکیک سال‌های ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵ سپری شده برنامه چهارم نشان می‌دهد.

جدول ۱. شاخص‌های بهره‌وری در طول سال‌های سپری شده برنامه چهارم (درصد)

شاخص برنامه	بهره‌وری کل عوامل تولید			بهره‌وری نیروی کار			بهره‌وری سرمایه		
	پیش‌بینی برنامه	عملکرد	درصد تحقق هدف	پیش‌بینی برنامه	عملکرد	درصد تحقق هدف	پیش‌بینی برنامه	عملکرد	درصد تحقق هدف
۱۳۸۴	۲/۵	۰/۱۴	۵/۴	۳/۵	۱/۳۹	۳۹/۷	۱	-۰/۸۳	-۸۳
۱۳۸۵	۲/۵	۰/۷۴	۲۹/۶	۳/۵	**	**	۱	**	**

مأخذ: سال ۱۳۸۴ گزارش سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، خلاصه گزارش نظارت و ارزیابی سال اول برنامه.

مأخذ: ۱۳۸۵، مصاحبه رسانه‌های رئیس مرکز ملی بهره‌وری ایران.

علامت ** به معنای آن است که هیچ گزارش مستند رسمی یا گزارش غیررسمی اعلام نشده است.

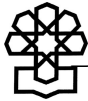
ماده (۲۷)

به دولت اجازه داده می‌شود به منظور ایجاد انگیزه برای سرمایه‌گذاری و اشتغال در سطح کشور به ویژه در مناطق کم‌تر توسعه یافته، در قالب لوایح بودجه سنواتی و از طریق وجوه اداره شده، تسهیلات متناسب، با سهم متقاضیان سرمایه‌گذاری در طرح‌های اشتغالزا و نیز قسمتی از سود و کارمزد تسهیلات مذکور را تأمین کند.

عملکرد ماده (۲۷)

اعتباراتی تحت عنوان وجوه اداره شده از بند «ب» تبصره «۲۹» قانون بودجه سال ۱۳۸۰ شروع گردید. اختیارات مزبور عمدتاً در جهت اشتغالزایی از طریق ارائه تسهیلاتی متناسب با سهم متقاضیان سرمایه‌گذاری در طرح‌های اشتغالزا جهت‌گیری شده بود، ضمن آنکه دولت مجاز بود قسمتی از سود و کارمزد تسهیلات اعطایی را نیز تأمین نماید.

اختیارات مربوط به وجوه اداره شده طی سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۴ موفق به ایجاد فرصت‌های شغلی برای ۲۸۱۰۰۰ نفر و در طی سال‌های ۱۳۸۴ تاکنون ۸۷۰۰۰ نفر جمعاً از ابتدای سال ۱۳۸۰ تا پایان شهریور ماه ۱۳۸۶، منجر به ایجاد فرصت‌های شغلی بالغ بر ۳۶۸۰۰۰ نفر شده است، مهم‌ترین مستندات قانونی وجوه اداره شده از ابتدای برنامه چهارم تاکنون بند «ن» و «ز» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۳۸۴ و ردیف بودجه ۵۰۳۶۱۰ قوانین بودجه سنواتی می‌باشد. در جدول زیر عملکرد اعتبار وجوه اداره شده تا پایان شهریور ۱۳۸۶ نشان داده شده است.

جدول ۲. عملکرد اعتبار وجوه اداره شده تا پایان شهریور ۱۳۸۶^(۱) (میلیارد ریال)

عنوان	اعتبار ابلاغی	وجوه واریز شده به حساب بانکهای عامل	طرحهای قرارداد منعقد شده	تسهیلات پرداختی	فرصت‌های شغلی ایجاد شده نفر
بند «ب» تبصره «۲۹» قانون بودجه سال ۱۳۸۰	۳۹۹۵/۶	۴۲۲۵/۴	۷۰۶۲/۴	۶۲۰۵/۱	۱۱۹,۷۰۴
بند «ل» تبصره «۳» قانون بودجه سال ۱۳۸۱	۴۲۹۵/۵	۸۴۸۲/۸	۸۴۱۵/۱	۷۱۷۵/۹	۱۶۱,۲۸۱
بند «ذ» و «ژ» تبصره «۲» قانون بودجه ۱۳۸۴	۷۳۵۳/۷	۱۰۰۵/۰	۲۵۶۰/۵	۲۱۴۷/۴	۳۸,۹۸۵
ردیف بودجه ۵۰۳۶۱۰ قانون بودجه سنواتی	۴۹۲۱/۵	۸۰۱/۴	۳۶۸۱/۳	۳۳۴۳/۳	۴۸,۷۱۲
جمع	۲۰۵۶۶/۳	۱۴۵۱۴/۶	۲۱۷۱۹/۳	۱۸۸۷۱/۷	۳۶۸,۶۸۲

۱. بانک مرکزی، اداره اطلاعات بانکی، گزارش ۷۵۱، مورخ ۱۳۸۶/۸/۱۶.

ماده (۳۷)

دولت موظف است در جهت ایجاد فضا و بستری مناسب برای تقویت و تحکیم رقابت‌پذیری و افزایش بهره‌وری نیروی کار متوسط سالانه سه‌ونیم درصد (۳/۵٪) و رشد صادرات غیرنفتی متوسط سالانه ده و هفت‌دهم درصد (۱۰/۷٪) و ارتقای سهم صادرات کالاهای فناوری پیشرفته در صادرات غیرنفتی از دو درصد (۲٪) به شش درصد (۶٪)، اقدام‌های ذیل را به عمل آورد:

(الف) نظام‌های قانونی، حقوقی، اقتصادی، بازرگانی و فنی مناسب را در جهت تقویت رقابت‌پذیری اقتصاد فراهم نماید.

(ب) از تولید کالاها و خدمات در عرصه‌های نوین و پیشتاز فناوری در کشور از

طریق اختصاص بخشی از تقاضای دولت به خرید این تولیدات حمایت به عمل آورد.

(ج) زمینه مشارکت تشکل‌های قانونی غیردولتی صنفی - تخصصی بخش‌های مختلف را در برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری‌های مربوطه ایجاد نماید.

(د) خدمات بازرگانی، فنی، مالی، بانکی و بیمه‌ای پیشرفته را توسعه داده و یا ایجاد نماید.

تبصره «۱» - سازمان‌های توسعه‌ای که به‌موجب اساسنامه قانونی خود به سرمایه‌گذاری مشترک با بخش غیردولتی مجاز می‌باشند، از رقابت با بخش غیردولتی منع می‌گردند و فعالیت‌های خود را صرفاً در جهت تقویت سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی و خروج از سرمایه‌گذاری مذکور در حداقل زمان ممکن سامان‌دهی خواهند نمود.

عملکرد ماده (۳۷)

۱. همان‌گونه که در عملکرد ماده (۵) نیز ذکر شد، سهم بهره‌وری نیروی کار به میزان سالانه ۳/۵ درصد که در برنامه چهارم پیش‌بینی شده است تنها ۱/۳۹ درصد آن محقق گردید که مؤید آن است درصد تحقق این هدف فقط ۳۹/۷ درصد (و به عبارت بهتر درصد عدم تحقق آن ۶۰/۳ درصد) بوده است.

۲. در زمینه حکم بند «الف» ماده (۳۷) که مقرر داشته است دولت موظف است نظام‌های قانونی، حقوقی، اقتصادی، بازرگانی و فنی مناسب را در جهت تقویت رقابت‌پذیری اقتصاد فراهم نماید. عملکرد تدوین نظام مزبور را می‌توان مثبت تلقی کرد، زیرا لایحه یک‌فوریته اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه و اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی (که قبلاً با عنوان لایحه اجرای سیاست‌های کلی (اصل ۴۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی) ایران و واگذاری فعالیت‌ها و نگاه‌های دولتی به بخش غیردولتی و لایحه مقررات

تسهیل‌کننده رقابت و ضوابط مربوط به کنترل و جلوگیری از شکل‌گیری انحصارات به مجلس شورای اسلامی تقدیم گردیده بود) تهیه و از تصویب مجلس شورای اسلامی گذشته و به شورای نگهبان تقدیم شده است.

۳. در مورد بند «ج» ماده (۳۷)، تاکنون زمینه مشارکت تشکل‌های قانونی غیردولتی صنفی - تخصصی بخش‌های مختلف در برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری‌های مربوط فراهم نشده است اما انتظار می‌رود با تصویب لایحه یک فوریتی اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه و اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، موجبات این مشارکت عملاً فراهم گردد. زیرا در ماده (۱۶) لایحه مزبور، صراحتاً مشارکت اشاره شده است.

۴. در زمینه تبصره «۱» ماده (۳۷) انتظار می‌رود فصل نهم لایحه یک‌فوریتی اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه و اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، تحت عنوان تسهیل رقابت و منع انحصار و نیز فصل دوم لایحه مزبور تحت عنوان قلمرو فعالیت‌های هر یک از بخش‌های دولتی، تعاونی و خصوصی، موجبات تحقق این تبصره را فراهم خواهد آورد.

ماده (۳۸)

الف) دولت موظف است تا پایان سال اول برنامه چهارم در قلمروهای اقتصادی که انحصار طبیعی و یا قانونی وجود دارد و همچنین در قلمروهایی که انحصارات جدید ناشی از توسعه اقتصادی شبکه‌ای و فناوری اطلاعات و ارتباطات به وجود می‌آید با رعایت حقوق شهروندان، لایحه تسهیل شرایط رقابتی و ضدانحصار را به مجلس شورای اسلامی تقدیم کند.

ب) قانون نحوه توزیع قند و شکر تولیدی کارخانه‌های کشور مصوب ۱۳۵۳/۱/۲۹ و اصلاحیه بعدی آن در طول برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران موقوف‌الاجرا می‌گردد.

عملکرد ماده (۳۸)

در فصل اول لایحه قانونی اجرای اصل ۴۴، انحصار به صورت زیر تصریح و تبیین شده است:

بند «۱۲» - انحصار

وضعیتی در بازار کار سهم یک یا چند بنگاه یا شرکت تولیدکننده، خریدار و فروشنده عرضه و تقاضای بازار به میزانی باشد که قدرت تعیین قیمت و یا مقدار را در بازار داشته باشد، یا ورود بنگاه‌های جدید به بازار یا خروج از آن با محدودیت مواجه باشد.

بند «۱۳» - انحصار طبیعی

وضعیتی از بازار که یک بنگاه به دلیل نزولی بودن هزینه متوسط، می‌تواند کالا یا خدمات را به قیمتی عرضه کند که بنگاه دیگری با آن قیمت قادر به ورود یا ادامه فعالیت در بازار نباشد.

بند «۱۴» - انحصار قانونی

وضعیتی از بازار که به موجب قانون، تولید، فروش و یا خرید کالا و یا خدمت خاص در انحصار یک یا چند بنگاه معین قرار می‌گیرد.

در فصل دوم همان لایحه قانونی اجرای اصل ۴۴ - قلمرو فعالیت‌های هر یک از بخش‌های دولتی، تعاونی و خصوصی تصریح شده است، از جمله این انحصارات قانونی، فعالیت‌ها، مؤسسات و شرکت‌های استثنا شده در گروه دوم فعالیت‌های اقتصادی به شرح زیر است:

۱. شبکه‌های مادر مخابراتی و امور واگذاری بسامد (فرکانس)،
۲. شبکه‌های اصلی تجزیه و مبادلات و مدیریت توزیع خدمات پایه پستی،
۳. تولیدات محرمانه یا ضروری نظامی و انتظامی و امنیتی به تشخیص فرماندهی کل قوا،
۴. شرکت ملی نفت ایران و شرکت‌های استخراج و تولید نفت خام و گاز،
۵. معادن نفت و گاز،
۶. بانک مرکزی، بانک ملی، بانک سپه، بانک صنعت و معدن، بانک توسعه صادرات، بانک مسکن و بانک توسعه تعاون،

۷. بیمه مرکزی و شرکت بیمه ایران،

۸. شبکه‌های اصلی انتقال برق،

۹. سازمان هواپیمایی کشوری و سازمان بنادر و کشتیرانی جمهوری اسلامی،

۱۰. سدها و شبکه‌های بزرگی آبرسانی،

۱۱. رادیو و تلویزیون.

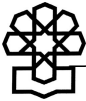
تشخیص انطباق و طبقه‌بندی فعالیت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی در هر یک از سه گروه اقتصادی برعهده دولت است که به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی ظرف شش ماه به تصویب شورای عالی اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ می‌رسد، در مورد بند «۳» گروه ۳ مصوبه این شورا باید به تأیید فرماندهی کل نیروهای مسلح نیز برسد. در عین حال در فصل نهم همین لایحه نیز - مبنای و شرایط تسهیل رقابت و منع انحصار نیز تصریح و تبیین شده است که انتظار می‌رود با عملیاتی شدن لایحه قانونی اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی، مفاد ماده (۳۸) محقق شود.

ماده (۳۹)

دولت موظف است در جهت تجدید ساختار و نوسازی بخش‌های اقتصادی، در برنامه چهارم اقدام‌های ذیل را به عمل آورد:

الف) اصلاح ساختار و سامان‌دهی مناسب بنگاه‌های اقتصادی و تقویت رقابت‌پذیری آن‌ها را از طریق زیر اصلاح نماید:

۱. حمایت از ایجاد پیوند مناسب بین بنگاه‌های کوچک، متوسط، بزرگ (اعطای کمک‌های هدفمند) توسعه شبکه‌ها، خوشه‌ها و زنجیره‌ها و انجام تمهیدات لازم برای تقویت توان فنی - مهندسی - تخصصی، تحقیق و توسعه و بازاریاب در بنگاه‌های کوچک و متوسط و توسعه مراکز اطلاع‌رسانی و تجارت الکترونیک برای آن‌ها.
۲. رفع مشکلات و موانع رشد و توسعه، بنگاه‌های کوچک و متوسط و کمک به

بلوغ و تبدیل آن‌ها به بنگاه‌های بزرگ و رقابت‌پذیر و اصلاح ساختار قطبی کنونی.

ب) انطباق نظام‌های ارزیابی کیفیت با استانداردهای بین‌المللی، توسعه و ارتقای سطح استانداردهای ملی و مشارکت فعال در تدوین استانداردهای بین‌المللی، افزایش مستمر انطباق محصولات با استانداردهای ملی و بین‌الملل و ممنوعیت خرید کالاهای غیرمنطبق با استاندارد ملی اجباری توسط دستگاه‌های مشمول ماده (۱۶۰) این قانون، مؤسسات عمومی غیردولتی و مجریان طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای.

ج) قیمت‌گذاری، به کالاها و خدمات عمومی و انحصاری و کالاهای اساسی محدود می‌شود. فهرست و ضوابط تعیین قیمت این‌گونه کالاها و خدمات براساس قواعد اقتصادی، ظرف شش ماه پس از تصویب این قانون با پیشنهاد کارگروهی متشکل از وزارت بازرگانی، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزارتخانه‌های ذی‌ربط و تصویب هیئت وزیران تعیین می‌شود. چنانچه دولت به هر دلیل فروش کالا یا خدمات فوق‌الذکر را به قیمتی کمتر از قیمت تعیین شده تکلیف کند، مابه‌التفاوت قیمت تعیین شده و تکلیف شده می‌باید هم‌زمان تعیین و از محل اعتبارات و منابع دولت در سال اجرا پرداخت شود و یا از محل بدهی دستگاه ذی‌ربط به دولت تهاتر شود.

عملکرد ماده (۳۹)

الف) مفاد صدر ماده (۳۹) اختصاص به اصلاح ساختار و سامان‌دهی مناسب بنگاه‌های اقتصادی و تقویت رقابت‌پذیری آن‌ها دارد. در این خصوص خوشبختانه دولت از طریق لایحه قانونی اجرای اصل ۴۴، تمهیدات و نظام‌های فنی، حقوقی، تجاری و... را پایه‌ریزی نموده و انتظار می‌رود با اجرای کامل لایحه مزبور مفاد ماده (۳۹) محقق شود. در لایحه مزبور، دولت، مفهوم رقابت را چنین طراحی کرده است که: وضعیتی در بازار که در آن تعدادی تولیدکننده، خریدار و فروشنده مستقل

برای تولید، خرید و یا فروش کالا یا خدمت فعالیت می‌کنند، به طوری که هیچ‌یک از تولیدکنندگان، خریداران و فروشندگان قدرت تعیین قیمت را در بازار نداشته باشند یا برای ورود بنگاه‌ها به بازار یا خروج از آن محدودیتی نداشته باشند.

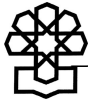
در ماده (۳) لایحه مزبور قلمرو فعالیت‌های اقتصادی دولت در طی چندین تبصره و بند، به تفصیل بیان شده است و در ماده (۴) همان لایحه، قلمرو فعالیت‌های اقتصادی بخش غیردولتی برای فعالیت در شرایط رقابتی تشریح گردیده است.

بند «۱» ردیف الف ماده (۳۹) اشاره به حمایت از ایجاد پیوند مناسب بین بنگاه‌های کوچک، متوسط و بزرگ (اعطای کمک‌های هدفمند) و... را دارد.

در این خصوص باید اشاره کرد که سیاست دولت عمدتاً معطوف به خوداشتغالی نیست بلکه به پایداری اشتغال، بنگاه‌های کوچک زیر ۵۰ نفر و بنگاه‌های متوسط و بزرگ معطوف است و به همین جهت ۱۰ درصد منابع را به خوداشتغالی تخصیص داده و کل خوداشتغالی‌ها در اختیار کمیته امداد امام(ره) و بخشی از آن نیز به بهزیستی واگذار شده است. زیرا با معطوف کردن سیاست کلان به «اشتغال پایدار» است که می‌توان توسعه شبکه‌ها، خوشه‌ها، زنجیره‌ها و انجام تمهیدات لازم برای تصویب توان فنی و مهندسی - تخصصی، تحقیق و توسعه و بازاریاب در بنگاه‌های کوچک و متوسط و توسعه مراکز اطلاع‌رسانی و تجارت الکترونیک برای آن‌ها را محقق نمود.

بند «۲» ردیف الف ماده (۳۹) قانون برنامه چهارم، اشاره به رفع مشکلات و موانع رشد و توسعه بنگاه‌های کوچک و متوسط و کمک به بلوغ و تبدیل آن‌ها به بنگاه‌های بزرگ و رقابت‌پذیر دارد.

دولت نهم، عملاً توجه عمیقی به تحقق *SME* ها یا بنگاه‌های کوچک و متوسط نشان داده است. زیرا امروزه، دلایل فراوانی برای موجه بودن بنگاه‌های کوچک و متوسط زودبازده و کارآفرین در دنیا وجود دارد و به همین دلیل کانون توجه برنامه‌ریزان و تصمیم‌سازان اقتصادی کشورها شده است. به طور خاص، بنگاه‌های کوچک و متوسط زودبازده در کاهش فقر، توانمندسازی افراد، ارتقای درجه رقابت‌پذیری، ایجاد فرصت‌های شغلی مولد، توسعه صادرات غیرنفتی، توسعه بخش خصوصی و به‌طور کلی رشد و توسعه اشتغال پایدار

اقتصادی، نقش و اهمیت ویژه‌ای ایفا می‌نمایند.

بررسی‌های کارشناسی، تأسیس این بنگاه‌ها را در اشتغالزایی با تحقق هدف ۶۶/۱ درصد آن هم در مدت کوتاه سپری شده از عمر تأسیس بنگاه‌های مزبور، در تحلیل نهایی به‌عنوان یک توفیق ارزیابی می‌کند^۱

اما رفع موانع و مشکلات رشد و توسعه بنگاه‌های کوچک و متوسط و تبدیل آن‌ها به بنگاه‌های بزرگ و رقابت‌پذیر از اهم معضلات و تنگناهایی است که دولت نهم در پیش روی دارد. اهم این مشکلات که دولت باید نسبت به آن‌ها تمهیدات لازم را اتخاذ نماید عبارتند از:^۲

الف) موانع بازار

۱. وجود خریدهای انحصاری،
۲. ماهیت دشوار قراردادهایی که *SME* ها باید با صنایع بزرگ منعقد کنند،
۳. وجود بازارهای انحصاری در بخش‌های مختلف،
۴. یارانه‌های دولت به شرکت‌های دولتی که عملاً منجر به رقابت نابرابر می‌شود،
۵. عدم وجود سازوکارهای بازاریابی و در نتیجه ناتوانی در دسترسی به کانال‌های توزیع ملی و بین‌المللی،
۶. خرید مواد اولیه در مقیاس‌های کم که منجر به افزایش قیمت‌ها می‌شود.

ب) موانع مالی

۱. بنگاه‌های کوچک‌تر، مشکلات بزرگی در ارائه ضمانت‌های بانکی لازم برای اخذ وام دارند،
۲. افزایش فشار نقدینگی بر *SME* ها،

۱. برای تشریح مفصل این عملکرد رجوع کنید به:

مرکز پژوهش‌ها - دفتر مطالعات اقتصادی، توسعه اقتصادی و اشتغال از طریق بنگاه‌های کوچک و زودبازده اقتصادی - ویرایش دوم - شماره مسلسل ۸۲۲۴ - مرداد ۱۳۸۶.

۲. مطالعات یونیدو درخصوص موانع و راهکارهای توسعه صنایع کوچک و متوسط در ایران - گزارش شماره ۱۳۸۶/۷/۱۸ مورخ ۲۴۱-۸/۱۵۹۴.

۳. تأخیر در دریافت درآمد حاصل از فروش محصولات، موجب عدم پرداخت وام توسط بانک‌ها به صنایع کوچک و متوسط شده و این امر باعث سوق یافتن SMEها به سمت بازارهای غیررسمی و گران‌تر برای تأمین منابع مالی می‌شود.

۴. فقدان سرمایه‌گذاری‌های مشترک و کمبود تسهیلات دولتی برای پیشبرد سرمایه‌گذاری‌های کوچک.

ج) موانع ساختاری

۱. فقدان پیوندهای ساختاری بین بنگاه‌های بالادستی و بنگاه‌های پایین‌دستی،
۲. پیچیدگی ثبت نام برای شرکت در مناقصه‌های اقتصادی،
۳. نیاز به داشتن هیئت مدیره جهت تأسیس شرکت،
۴. وجود موانع بوروکراتیک از جمله ثبت کسب و کار که گاهاً چند ماه (حداقل سه ماه) به درازا می‌کشد،
۵. فقدان تفاوت معنادار بین صنایع کوچک و صنایع بزرگ در قوانین مالیاتی،
۶. قانون کار دشوار و غیرمنعطف،
۷. عدم ایجاد محیط توانمند برای ظهور، بقا و توسعه بنگاه‌های کوچک و متوسط،
۸. فقدان نهادهای حل دعاوی احتمالی ناشی از احکام داور،
۹. فقدان اطلاعات بازاریابی (در مورد بازارهای داخلی و خارجی، قیمت‌گذاری و مقررات بسته‌بندی و غیره)،
۱۰. عدم دسترسی به اطلاعات فنی و کاربردی،
۱۱. کمبود اطلاعات در مورد عرضه‌کنندگان و خریداران مواد اولیه،
۱۲. به‌دلایل گوناگونی، صنایع SMEs باید به نهادهای مختلف دولتی مراجعه کنند، در حالی که اغلب فاقد نیروی کار لازم یا مهارت‌های اداری برای مذاکره مؤثر با این نهادها هستند.
۱۳. و... سایر عوامل.

بخشی از ماده (۴۱)

د) بازرنگری قانون و مقررات مربوط به نیروی کار با سازوکار سه‌جانبه‌گرایی (دولت - کارگر - کارفرما) به‌گونه‌ای که:

۱. تکالیف معطوف به تأمین اجتماعی و شغلی، از متن قانون کار مصوب ۱۳۶۹/۸/۲۹ منتزع و به قانون جامع تأمین اجتماعی و بیمه بیکاری منتقل گردد.
۲. انعطاف لازم برای حل اختلاف در آن لحاظ شود.
۳. متناسب با شرایط و مقتضیات خاص بخش‌های مختلف اقتصادی، مقررات خاصی را در متن قانون پیش‌بینی و به مورد اجرا گذارد.
- هـ) لایحه جامع تسهیل رقابت و کنترل و جلوگیری از شکل‌گیری انحصارات را در سال نخست برنامه چهارم تهیه و به مجلس شورای اسلامی تقدیم کند.
- و) نسبت به گسترش و تعمیق بازار سرمایه و تنوع ابزارهای مورد استفاده در آن اقدام نماید.

عملکرد ماده (۴۱)

مفاد بند «د» ماده (۴۱) اشاره به بازرنگری قوانین و مقررات مربوط به نیروی کار با سازوکار سه‌جانبه‌گرایی (دولت - کارگر - کارفرما) دارد.

تاکنون هیچ‌گونه عملکرد مکتوب و مستندی در زمینه بازرنگری در قوانین و مقررات مربوط به نیروی کار با سازوکار سه‌جانبه‌گرایی صورت نپذیرفته است.

ردیف ۱ بند «د» ماده (۴۱) نیز عملکرد مثبتی نداشته است زیرا تکلیف معطوف به تأمین اجتماعی و شغلی از متن قانون کار منتزع نشده و به قانون جامع تأمین اجتماعی و بیمه بیکاری منتقل نگردیده است.

لکن در مورد بند «هـ» ماده (۴۱) در زمینه تسهیل رقابت و جلوگیری از شکل‌گیری انحصار،

دولت، نظامات لازم را طی لایحه قانونی اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی تهیه و تدوین نموده است، به گونه‌ای که فصل نهم لایحه مزبور، به تفصیل، مبانی و قواعد قانونی تسهیل رقابت و منع انحصار را تصریح نموده است.

در زمینه بند «و» ماده (۴۱) که تصریح نسبت به گسترش و تعمیق بازار سرمایه و تنوع ابزارهای مورد استفاده در آن را دارد، در فصل ششم لایحه قانونی اجرای اصل ۴۴، نظامات و تمهیدات لازم اتخاذ گردیده است که انتظار می‌رود در صورت عملیاتی شدن آن، بخشی از اهداف برنامه چهارم در این خصوص محقق گردد.

ماده (۴۳)

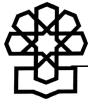
دولت موظف است نظر به اهمیت نقش دانش و فناوری و مهارت، به عنوان اصلی‌ترین عوامل ایجاد ارزش افزوده در اقتصاد نوین، اقدام‌های زیر را به عمل آورد:

الف) نوسازی و بازسازی سیاست‌ها و راهبردهای پژوهشی، فناوری و آموزشی به منظور توانایی پاسخ‌گویی مراکز علمی، پژوهشی و آموزشی کشور به تقاضای اجتماعی، فرهنگی و صنعتی و کارکردن در فضای رقابت فزاینده عرصه جهانی، طی سال اول برنامه چهارم.

ب) تهیه برنامه‌های جامع توسعه علمی و فناوری کشور (به‌ویژه فناوری با سطوح عالی علوم و فناوری روز جهانی) در بخش‌های مختلف، طی سال اول برنامه چهارم.

ج) پیش‌بینی تمهیدات لازم به منظور بهره‌برداری حداکثر از ظرفیت‌های ملی و منطقه‌ای حوزه‌های فناوری اطلاعات، فناوری زیستی و ریزفناوری، زیست محیطی، هوافضاها و هسته‌ای.

د) بازنگری در ساختار و نوسازی فرایندهای تحقیقات و آموزش علوم انسانی و

مطالعات اجتماعی و فرهنگی، به‌منظور توسعه کیفی و حرفه‌ای شدن پژوهش در حوزه مذکور و ایجاد توانایی نظریه‌پردازی در حوزه‌های اجتماعی در سطح جهانی و پاسخ‌گویی به نیازهای تصمیم‌سازی در دستگاه‌های اجرایی کشور، طی سال اول برنامه چهارم.

عملکرد ماده (۴۳)

همان‌گونه که در سند چشم‌انداز ۲۰ ساله نظام جمهوری اسلامی ایران قید شده است، یکی از ویژگی‌های جامعه ایرانی در افق این چشم‌انداز، دستیابی به جامعه‌ای مبتنی بر دانایی، توانا در تولید علم و فناوری، متکی بر سهم برتر منابع انسانی و سرمایه اجتماعی در تولید ملی می‌باشد. به گونه‌ای که از این طریق بتوان به جایگاه نخست اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه آسیای جنوب غربی دست یافت. بنابراین زیربنای اصلی تحقق این هدف تبدیل اقتصاد ایران به اقتصاد یادگیرنده است، اقتصادی که در آن تمام سیاست‌گذاران، سازمان‌ها و نهادهای دولتی، بنگاه‌های خصوصی و افراد جامعه در جذب، به‌کارگیری و اشاعه دانش حضور فعال داشته باشند. برای رسیدن به این منظور باید بهترین نظام ملی نوآوری در منطقه را دارا بود.

دسترسی به برترین نظام ملی نوآوری در منطقه، در راستای رشد سریع اقتصادی، رقابت‌پذیری و اقتصاد دانایی محور از محورهای مهم برنامه چهارم توسعه است.

بازیگران اصلی نوآوری و توسعه فناوری در تمامی کشورهای دنیا در لایه و گروه تولیدکنندگان کالا و خدمات قرار دارند. از آنجا که سایر کارکردهای نظام ملی نوآوری در کشور ما عمدتاً دارای ماهیتی دولتی هستند، نوعی جدایی و عدم پیوستگی بین بدنه سامانه و بنگاه‌های خصوصی در کل سامانه حاکم شده است و به نظر می‌رسد که گسستگی زیادی بین زنجیره انتقال دانش در بین این دو بخش وجود دارد و علاوه بر این، آثار نامطلوب کارکردهای پیشین سامانه، بیش‌ترین تأثیرگذاری را در طول زمان بر این بخش گذاشته و به

همین دلیل بنگاه‌های اقتصادی فعال در این بخش (چه دولتی و چه خصوصی) تمایل چندانی جهت نوآوری در محصولات و فرایندهای خود نشان نمی‌دهند.^۱

در تحلیل نهایی برای تحقق این بخش مهم از سند چشم‌انداز، تاکنون هیچ‌گونه نظامی برای عملیاتی کردن و اجرایی کردن ماده (۴۳) قانون برنامه چهارم به‌طور مکتوب و مستند منتشر نشده است و به‌نظر می‌رسد، عملیاتی کردن این ماده به‌منظور تحقق اهداف سند چشم‌انداز، مغفول واقع شده است.

ماده (۵۶)

دولت مکلف است در پایان سال اول برنامه، به‌منظور شکل‌دهی «منظومه آمار ملی و مکانی کشور» نسبت به تهیه برنامه ملی آمار مبتنی بر اصلاح و تقویت نهاد مدیریت اطلاعات و آمار ملی کشور، استانداردها، ضوابط، تولید و ارائه آمارهای ثبتی، تقویت و ایجاد پایگاه‌های اطلاعات آماری و اطلاع‌رسانی، ارتقای فرهنگ آماری، چگونگی تعامل دستگاه‌ها، راهبری، هماهنگی‌های لازم را انجام و جهت اجرا و عملیاتی نمودن آن طی برنامه اقدام نماید.

اهم اقدامات انجام شده

• ارسال برنامه ملی آمار مصوب شده به کلیه دستگاه‌ها و پیگیری اجرای موارد مربوط:
- برگزاری همایشی در تاریخ ۱۳۸۶/۴/۲۵ با حضور معاونان محترم وزرا و مدیران آمار و اطلاعات دستگاه‌ها برای تأکید بر اجرای مفاد برنامه ملی آمار.
- در این راستا نامه‌ای در تاریخ ۱۳۸۶/۵/۹ به امضای معاون برنامه‌ریزی و نظارت

۱. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، گزارش موضوع بند «ج» ماده (۱۵۵) قانون برنامه چهارم در زمینه نظام ملی نوآوری، گزارش بدون شماره، بهمن ۱۳۸۴.

راهبردی رئیس‌جمهور به دستگاه‌های اجرایی ارسال شد و اجرای کامل مفاد برنامه مورد تأکید قرار گرفت.

- اجرای طرح‌های آماری در زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی (تعداد ۷۹ طرح آماری).
- هماهنگی با سازمان‌ها و دستگاه‌ها در جهت ارائه شاخص‌های توسعه هزاره (MDS).
- انجام طرح‌های مورد نظر سازمان‌های بین‌المللی.
- تولید حساب‌های پیش‌بینی شده در سیستم حساب‌های ملی (SNA93)، شامل حساب‌های زیر:

- حساب تولید که شامل محاسبه ارزش افزوده ۷۲ رشته فعالیت اقتصادی و در نهایت محاسبه محصول ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری و ثابت است.

- حساب مصرف که شامل محاسبه اجزای تفصیلی تقاضا به قیمت‌های جاری و ثابت است.

- حساب کالاها و خدمات.

- حساب ایجاد درآمد.

- تهیه و تدوین حساب تولید منطقه‌ای و محاسبه ارزش افزوده ۷۲ رشته فعالیت اقتصادی به‌طور سالانه.

- تهیه و تدوین حساب مصرف منطقه‌ای و محاسبه محصول ناخالص داخلی استان‌ها از روش هزینه.

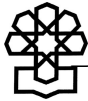
- تهیه و تدوین حساب‌های اقماری بهداشت (سلامت) که یک بار انجام شده است (توضیح اینکه تفاهم‌نامه‌ای با همکاری وزارت بهداشت و درمان در دست تهیه است که حساب‌های فوق به‌صورت سالانه تهیه شود).

- تهیه حساب‌های اقماری گردشگری که مبنای نظری آن تهیه شده است و با سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی جلسات مشترکی برای ادامه کار برگزار شده است.

- تهیه حساب‌های بخش نفت که برای این منظور جلسات مشترکی با شرکت نفت برگزار شده است.

- حساب‌های مالی دولت (GFS) که برای انجام آن با همکاران پژوهشکده آمار قرارداد بسته شده است.
- حساب‌های بخش عمومی و تعیین سهم دولت در اقتصاد ایران که برای انجام آن قرارداد منفعده شده است.
- طراحی پرسشنامه «بررسی وضع موجود و مطلوب دستگاه‌های اجرایی در زمینه نیروی انسانی و تشکیلات فعالیت‌های آماری ویژه برنامه چهارم توسعه (۱۳۸۴-۱۳۸۸)» و ارسال به دستگاه‌ها در تاریخ ۱۳۸۶/۴/۲۵.
- تهیه شرح وظایف و ترکیب اعضای تشکیل‌دهنده «کارگروه آمار و اطلاعات استان» (این شرح وظایف و اعضاء پس از تأیید شورای عالی آمار برای ابلاغ وزارت کشور اعلام می‌شود).
- تهیه پیش‌نویس آیین‌نامه «نظارت مرکز آمار ایران بر تمام مراحل تهیه، اجرا، استخراج و انتشار نتایج طرح‌های آماری دستگاه‌های اجرایی» (در حال حاضر این آیین‌نامه در دستور کار شورای عالی آمار قرار گرفته که پس از تصویب آن به دستگاه‌ها ابلاغ می‌شود).
- تهیه ضوابط و فرایند انتخاب نهایی سیستم‌های اطلاعاتی - عملیاتی به منظور سامان‌دهی نظام آمارهای ثبتی دستگاه‌های اجرایی (در حال حاضر این ضوابط در دستور کار شورای عالی آمار قرار گرفته که پس از تصویب آن به دستگاه‌ها ابلاغ می‌شود).
- انجام پروژه‌های مربوط به ایجاد پایگاه اطلاعات آماری کشور.
- تقویت همکاری‌های آموزشی و پژوهشی دو یا چندجانبه با مجامع، نهادها، سازمان‌های آماری منطقه‌ای و بین‌المللی و مراکز آماری.
- اجرای طرح پژوهشی «شناسایی ابعاد و استراتژی‌های استانداردهای آماری» و تدوین استانداردهای طرح آمارگیری در چارچوب و قالب مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران.
- انجام طرح‌های پژوهشی آماری (تعداد ۶۳ طرح پژوهشی).
- جمع‌آوری اطلاعات متخصصان آمار کشور.
- تهیه آیین‌نامه حمایت از پایان‌نامه‌های مرتبط با آمارهای رسمی و ارسال به دانشگاه‌های ذی‌ربط (۷ پایان‌نامه نیز مورد حمایت قرار گرفته است).
- برگزاری تقریباً ۳۰ دوره آموزشی توسط پژوهشکده آمار تا پایان مهرماه ۱۳۸۶ که طی

- آن در حدود ۴۵۰ نفر از کارشناسان واحدهای آمار و اطلاعات دستگاه‌های اجرایی کشور آموزش دیده‌اند.
- برگزاری ۷ دوره آموزشی با موضوع آمارهای ثبتی برای کارشناسان مرکز آمار و دستگاه‌های اجرایی.
 - اجرای طرح پژوهشی «مطالعه، شناخت و ارزیابی نظام انتشار داده‌های عمومی GDDS».
 - بازنگری و استانداردسازی تعاریف و مفاهیم ۶۸۹ واژه از اقلام آمارهای رسمی با همکاری دستگاه‌های اجرایی.
 - ویرایش، به‌هنگام‌سازی، ترجمه، پیاده‌سازی و تدوین ۹ طبقه‌بندی بین‌المللی استاندارد.
 - اجرای طرح مطالعاتی «تهیه و تدوین جزوه آمار رسمی» و تهیه جزوه درسی آن (دانشگاه‌های علامه طباطبایی و تهران برای گنجاندن درس آمار رسمی اعلام آمادگی کرده‌اند).
 - تهیه سرفصل دوره آموزشی حین خدمت برای کارکنان واحدهای آمار و اطلاعات و پیگیری ابلاغ آن به دستگاه‌ها از طریق معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور.
 - طراحی و برگزاری اولین دوره آموزشی آشنایی با آمارهای رسمی ویژه معلمان آمار توسط پژوهشکده آمار.
 - و در دست انجام داشتن سایر امور و تکالیف برنامه.
- شایان ذکر است این فعالیت‌ها با وجود تأمین نشدن اعتبارات مورد نیاز و پیش‌بینی شده برای اجرای برنامه ملی آمار و نیز تغییرات ساختاری و تشکیلاتی دستگاه‌های اجرایی مختلف انجام شده است.

ماده (۱۰۱)

دولت موظف است برنامه ملی توسعه کار شایسته را به‌عنوان گفتمان جدید عرصه کار و توسعه، براساس راهبرد «سه‌جانبه‌گرایی» که متضمن عزت نفس، برابری فرصت‌ها، آزادی و امنیت نیروی کار، همراه با صیانت لازم باشد و مشتمل بر

محورهای ذیل تهیه و تا پایان سال اول برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران تقدیم مجلس شورای اسلامی بنماید.

الف) حقوق بنیادین کار (آزادی انجمن‌ها و حمایت از حق تشکل‌های مدنی روابط کار، حق سازماندهی و مذاکره دسته‌جمعی، تساوی مزدها برای زن و مرد در مقابل کار هم‌ارزش، منبع تبعیض در اشتغال و حرفه، رعایت حداقل سن کار، ممنوعیت کار کودک، رعایت حداقل مزد متناسب با حداقل معیشت).

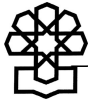
ب) گفت‌وگوی اجتماعی دولت و شرکای اجتماعی (نهادهای مدنی روابط کار) ارتقای سرمایه انسانی و اجتماعی، ارتقای روابط صنعتی و روابط کار، نقش شرکای اجتماعی، مذاکرات و چانه‌زنی جمعی، انعقاد پیمان‌های دسته‌جمعی، تشکیل شورای سه‌جانبه مشاوره ملی، گسترش مکانیسم‌های سه‌جانبه در روابط کار، اصلاحات ساختاری، ترویج گفت‌وگوی اجتماعی و تقویت تشکل‌های مدنی روابط کار.

ج) گسترش و حمایت‌های اجتماعی (تأمین اجتماعی، بیمه بیکاری، ایجاد، توسعه و تقویت، سازوکارهای جبرانی، حمایت‌های اجتماعی از شاغلین بازار کار غیررسمی، توانبخشی معلولین و برابری فرصت‌ها برای زنان و مردان و توانمندسازی زنان از طریق دستیابی به فرصت‌های شغلی مناسب).

د) حق پیگیری حقوق صنفی و مدنی کارگری.

ه) اصلاح و بازنگری قوانین و مقررات تأمین اجتماعی و روابط کار (تغییر در قوانین تأمین اجتماعی و روابط کار براساس سازوکار و کار سه‌جانبه‌گرایی «دولت، کارگر و کارفرما» به‌منظور تعامل و انعطاف بیشتر در بازار کار).

و) اشتغال مولد (ظرفیت‌سازی برای اشتغال در واحدهای کوچک و متوسط،

آموزش‌های هدف‌دار و معطوف به اشتغال، برنامه‌ریزی آموزشی با جهت‌گیری اشتغال، آموزش‌های کارآفرینی، جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات بازار کار، ارتباطات و همبستگی کامل آموزش و اشتغال، رفع موانع بیکاری ساختاری و توسعه آموزش‌های مهارتی فنی و حرفه‌ای معطوف به نیاز بازار کار).

ز) اصلاح قوانین و مقررات در جهت انطباق قوانین و مقررات ملی با استانداردها و مقاله‌نامه‌های بین‌المللی، کنسولی، تحولات جهانی کار و امحای تبعیض در همه عرصه‌های اجتماعی به‌ویژه در عرصه روابط کار و اشتغال.

ح) اتخاذ تدابیر لازم برای اعزام نیروی کار به خارج از کشور.

ماده (۱۰۱)

علی‌رغم پیگیری‌های متعدد و درخواست کتبی از دستگاه متولی ذی‌ربط، متأسفانه تا این تاریخ پاسخی در مورد عملکرد این ماده ارائه نشده است.

شناسنامه گزارش

شماره مسلسل: ۸۸۲۱

عنوان گزارش: ارزیابی عملکرد قانون برنامه چهارم (در حوزه اقتصاد کلان)

Report Title: Evaluation of the Performance of Fourth Plan's Law in Connection wit Macroeconomics

نام دفتر: مطالعات اقتصادی (گروه اقتصاد کلان)

تهیه و تدوین: افشین حیدرپور

ناظر علمی: بهروز تصدیقی

متقاضی: لطف‌الله فروزنده (قائم مقام مرکز پژوهش‌ها)

ویراستار: —

واژه‌های کلیدی و معادل انگلیسی آن‌ها:

۱. عملکرد (Performance)

۲. ارزیابی (Evaluation)

منابع و مأخذ تهیه گزارش: —

تاریخ انتشار: ۱۳۸۶/۱۱/۱۳